

Talousvaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi päästökauppalain muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi päästökauppalain muuttamisesta (HE 51/2018 vp): Asia on saapunut talousvaliokuntaan mietinnön antamista varten.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- ylitarkastaja Tarja Virkkunen, työ- ja elinkeinoministeriö
- johtava asiantuntija Varpu Rantanen, Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes)
- asiantuntija Jukka Makkonen, Energiateollisuus ry

Valiokunta on saanut kirjallisen lausunnon:

- Energiavirasto

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan muutettavan päästökauppalakia. Lakiin lisättäisiin säännökset, joiden mukaisesti toimitetaan Euroopan komissiolle päästökauppadirektiivin muutoksessa edellytetyt tiedot. Lisäksi lakia ehdotetaan muutettavan siten, että päästökaupan päästöoikeuksien ilmaisjaon todentajilta vaadittaisiin akkreditointi. Lakiin lisättäisiin päästökauppadirektiiviin lisätyssä säännöksessä tarkoitettujen tietojen toimittamatta jättämistä ajallaan koskeva rangaistussäännös. Näiden muutosten lisäksi tehtäisiin teknisiä muutoksia.

Ehdotettu laki on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian.

VALIOKUNNAN YLEISPERUSTELUT

Hallituksen esityksen tausta ja keskeinen sisältö. Päästökauppadirektiivi (2003/87/EY) velvoittaa päästökaupassa mukana olevia toiminnanharjoittajia toimittamaan direktiivissä luetellut tiedot komissiolle 30.9.2019 mennessä. Tämän vuoksi kansalliseen päästökauppalakiimme tulee lisätä säännökset kyseisten tietojen toimittamisesta työ- ja elinkeinoministeriöön asetettuun mää-

Valiokunnan mietintö TaVM 8/2018 vp

räaikaan mennessä sekä säännökset siitä, kuinka työ- ja elinkeinoministeriö toimittaa tiedot edelleen komissiolle.

Talousvaliokunta pitää ehdotettuja muutoksia perusteltuina ja puoltaa hallituksen esityksen hyväksymistä pienin teknisin muutoksin.

Akkreditointi ja todentajan hyväksyminen ilmaisjakotietojen todentamiseksi. Esityksessä ehdotetaan lisättäväksi päästökauppalakiin säännös, jonka mukaan päästöoikeuksien ilmaisjakotietoja todentavilta todentajilta vaadittaisiin vuodesta 2019 alkaen todentamisasetuksen mukainen akkreditointi. Päästökauppadirektiivi sekä valmisteilla oleva ilmaisjakosäädöksen muutos edellyttävät, että toimitettavat tiedot on todennettu sellaisen todentajan toimesta, joka hallitsee muut päästökauppadirektiivin 10 a artiklan mukaiset toiminnot, ja kyseinen todentaja on akkreditoitu tältä osin. Todentajalla tulisi näin ollen olla todentamisasetuksen liitteen 1 mukainen pätevyysalueen 98 akkreditointi. Myös nykyisen komission ilmaisjakosäädöksen 2011/278/EU mukaan jäsenmaa voi vaatia pätevyysalueen 98 mukaista akkreditointia. Talousvaliokunta toteaa, että ehdotettu muutos perustuu komission ilmoittamaan ilmaisjakosäätöjen tulevaan muutokseen, ja puoltaa säännösten lisäämistä kansalliseen lainsäädäntöömme. Muutoksen voidaan arvioida lisäävän päästökauppajärjestelmän luotettavuutta.

Ilmaisjakotietojen toimittamisen laiminlyöntiä koskeva rangaistussäännös. Päästökauppalakiin ehdotetaan lisättäväksi seuraavia päästökauppakausia varten kerättävien tietojen oikea-aikaisen toimittamisen laiminlyönnistä seuraavaa rangaistusta koskeva säännös: jos toiminnanharjoittaja ei toimita päästökauppadirektiivin edellyttämiä tietoja ajoissa, hänet voitaisiin tuomita päästökaupparikkomuksesta sakkoon. Ehdotettua rangaistussäännöstä voidaan pitää perusteltuna lain noudattamisen valvonnan kannalta. Ehdotettu säännös on yhdensuuntainen voimassa olevien rangaistussäännösten kanssa.

Kasvihuonekaasujen päästölupien viisivuotistarkistuksista luopuminen. Voimassa olevan päästökauppalain 12 §:n 3 momentin mukaan päästökauppaviranomainen on velvollinen tarkistamaan kasvihuonekaasujen päästölupien tarkkailua koskevat vaatimukset vähintään viiden vuoden välein. Vaatimus on perustunut Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2003/87/EY (jäljempänä päästökauppadirektiivi) 6 artiklan 1 kohdan 3 alakohtaan. Hallituksen esityksessä päästökauppalain muuttamiseksi ehdotetaan, että viisivuotistarkistuksesta luovutaan. Talousvaliokunta kannattaa ehdotettua muutosta, sillä se vähentää epätarkoituksenmukaista hallinnollista taakkaa sekä toiminnanharjoittajien että Energiaviraston toiminnassa. Toiminnanharjoittajilla on velvollisuus pitää päästölupa ja tarkkailua koskevat vaatimukset ajan tasalla ilmoittamalla muutoksista Energiavirastolle ennakoon. Lisäksi todentajien on komission antaman asetuksen (EU) N:o 600/2012 (komission todentamisasetus) mukaisesti arvioitava todentamisen yhteydessä muun ohessa sitä, onko toiminnanharjoittaja toiminut päästöluvan ja hyväksytyn tarkkailusuunnitelman vaatimusten mukaisesti, ja raportoitava havaitsemansa poikkeamat todentamisraportissaan. Viisivuotistarkistuksista luopuminen on yhdenmukaista päästökauppadirektiivin muuttamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2018/410 kanssa.

Valiokunnan mietintö TaVM 8/2018 vp

VALIOKUNNAN YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

10 luku. Päästöjen tarkkailu, ilmoittaminen ja todentaminen

61 §. Todentajan hyväksyminen. Päästöoikeuksien ilmaisjaon todentajilta vaaditaan jatkossakin sektorikohtainen akkreditointi päästöoikeuksien ilmaisjakotietojen todentamisessa sekä yleistä päästöoikeuksien ilmaisjakoon liittyvää lainsäädännön hallitsemista, jonka vuoksi lain 61 §:n 3 momentin viimeiseen lauseeseen lisättäisiin sana ”myös”. Tällöin kohdasta tulisi selkeämmin ilmi, että todentamisasetuksessa säädetty akkreditointi olisi lisäedellytys Energiaviraston hyväksynnän saamiseksi vuodesta 2019 alkaen.

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSEHDOTUS

Talousvaliokunnan päätösehdotus:

Eduskunta hyväksyy muutettuna hallituksen esitykseen HE 51/2018 vp sisältyvän lakiehdotuksen. (Valiokunnan muutosehdotukset)

Valiokunnan muutosehdotukset

Laki

päästökauppalain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan päästökauppalain (311/2011) 12 §:n 3 momentti,
muutetaan 61 §:n 3 ja 4 momentti, 67 §:n 3 momentti sekä 73 §:n 1 momentin 6 ja 7 kohta, sellaisina kuin niistä ovat 61 §:n 3 ja 4 momentti laissa 11/2014 sekä 67 §:n 3 momentti ja 73 §:n 1 momentin 7 kohta laissa 466/2017, sekä
lisätään lakiin uusi 5 a luku ja 73 §:n 1 momenttiin, sellaisena kuin se on osaksi laissa 466/2017, uusi 8 kohta seuraavasti:

Valiokunnan mietintö TaVM 8/2018 vp

5 a luku

Laitosten tietojen toimittaminen vuoden 2020 jälkeen alkavia päästökauppakausia varten

35 a §

Laitosten tietojen toimittaminen

Toiminnanharjoittajan on toimitettava työ- ja elinkeinoministeriölle todennetut tiedot tuotanto- ja toiminnasta, lämmön ja kaasujen siirroista, sähköntuotannosta ja päästöistä kunkin laitoksen osan tarkkuudella edeltäneiltä viideltä kalenterivuodelta komission laatimalla lomakkeella viimeistään 30 päivänä huhtikuuta 2019, jos laitokseen sovelletaan tätä lakia 29 päivään kesäkuuta 2019. Toiminnanharjoittajan on toimitettava tiedot työ- ja elinkeinoministeriölle seuraavia viiden vuoden jaksoja varten aina viimeistään viiden vuoden kuluttua edellisestä tietojen toimittamisen määräpäivästä, jos laitokseen sovelletaan tätä lakia viiden vuoden kuluttua edellä tarkoitettusta määräpäivästä.

Niiden laitosten osalta, jotka ovat aloittaneet toimintansa ennen kesäkuun 30 päivää sinä vuonna, jona tiedot on toimitettava, tiedot on toimitettava viimeistään 30 päivänä kesäkuuta kyseisenä vuonna.

Tietojen on oltava 61 §:n 3 ja 4 momentin mukaan hyväksytyn todentajan todentamia.

Työ- ja elinkeinoministeriö toimittaa listan laitoksista, joihin tätä lakia sovelletaan 29 päivänä kesäkuuta, sekä toiminnanharjoittajan toimittamat tiedot komissiolle viimeistään 30 päivänä syyskuuta sinä vuonna, jona tiedot on toimitettu työ- ja elinkeinoministeriölle. Seuraavilta viiden vuoden ajanjaksoilta tiedot toimitetaan komissiolle viimeistään viiden vuoden kuluttua edellisestä tietojen toimittamisen määräpäivästä. Ennen tietojen toimittamista työ- ja elinkeinoministeriö tarkistaa, että tarvittavat tiedot on merkitty 1 momentissa tarkoitettulle lomakkeelle.

Toiminnanharjoittajalla on velvollisuus toimittaa 1 momentissa tarkoitettut tiedot 1 tai 2 momentissa mainittuun ajankohtaan mennessä sekä täydentää edellä tarkoitettuja tietoja työ- ja elinkeinoministeriön määräämässä ajassa saadakseen päästöoikeuksia päästökauppadirektiivin, siten kuin sitä on muutettu direktiivin 2003/87/EY muuttamisesta kustannustehokkaiden päästövähennysten ja vähähiilisyttä edistävien investointien edistämiseksi sekä päätöksen (EU) 2015/1814 muuttamisesta annetulla Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivillä (EU) 2018/410, ja sen nojalla annettavan ilmaisjakosäädöksen mukaisesti maksutta kullakin viiden vuoden ajanjaksolla vuodesta 2021 alkaen.

35 b §

Sovellettava Euroopan Unionin lainsäädäntö ja asetuksenantovaltuus

Laitoksen tietojen toimittamiseen sovelletaan lisäksi, mitä päästökauppadirektiivin 10 a artiklan 1 kohdan ja 11 artiklan 1 kohdan ensimmäisen alakohdan nojalla säädetään päästöoikeuksien jakamisesta maksutta ja tietojen toimittamisesta. Tietojen tarkkailusta ja todentamisesta säädetään komission päästöjen tarkkailuasetuksessa ja komission todentamisasetuksessa.

Työ- ja elinkeinoministeriön asetuksella voidaan tarvittaessa antaa tarkempia säännöksiä 35 a §:n mukaisten tietojen toimittamisesta, tarkkailusta ja todentamisesta.

61 §

Todentajan hyväksyminen

Todentaja voi hakea hyväksyntää myös maksutta jaettavien päästöoikeuksien jakoa varten tarvittavien 29 §:n 2 momentissa, 33 §:ssä ja 35 a §:ssä tarkoitettujen tietojen todentamiseen. Hyväksymisen edellytyksenä on tämän pykälän 2 momentissa säädetyn lisäksi, että todentaja pystyy toiminnassaan soveltamaan komission ilmaisjakosäädöstä ja maksutta jaettavia päästöoikeuksia koskevia tämän lain ja sen nojalla annettuja säännöksiä. Vuodesta 2019 alkaen hyväksynnän edellytyksenä on myös komission todentamisasetuksen liitteen 1 mukainen akkreditointi, joka kattaa muut päästökauppadirektiivin 10 a artiklan mukaiset toiminnot.

Edellä 2 momentin 1—5 kohdassa ja 3 momentissa säädetystä hyväksymisen edellytyksistä säädetään tarkemmin komission todentamisasetuksessa. Todentajaksi hyväksymistä hakevan on osoitettava tuotteiden kaupan pitämiseen liittyvää akkreditointia ja markkinavalvontaa koskevista vaatimuksista ja neuvoston asetuksen (ETY) N:o 339/93 kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 765/2008, jäljempänä *akkreditointiasetus*, mukaisesti nimetyn ulkopuolisen akkreditointielimen arvioinnilla täyttävänsä 2 ja 3 momentissa säädetyt edellytykset.

67 §

Tiedonsaanti – ja tarkastusoikeus

Päästökauppaviranomaisella on oikeus saada komission rekisteriasetuksen mukaiselta tilinomistajalta ja tilille nimetyiltä edustajilta salassapitosäännösten estämättä ilman aiheutonta viivytystä sen pyytämät tiedot ja selvitykset, jotka ovat tarpeen rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain (444/2017) 7 luvun 1 §:n 4 momentissa säädetyn tehtävän hoitamiseksi.

73 §

Päästökaupparikkomus

Joka tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta

-
- 6) laiminlyö 15 tai 56 §:n mukaisen selvityksen tekemisen ja toimittaa edellä mainittujen pykälien mukaisen todentajan lausunnon tai ilmoittaa väärää tietoa,
 - 7) laiminlyö esittää 67 §:n 4 momentissa tarkoitettut asiakirjat ja tallenteet taikka
 - 8) laiminlyö toimittaa tiedot 35 a §:n mukaisesti pykälän 1 tai 2 momentissa vaadittuun ajankohtaan mennessä,

Valiokunnan mietintö TaVM 8/2018 vp

on tuomittava, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, *päästökaupparikkomuksesta* sakkoon.

— — — — —

Tämä laki tulee voimaan _____
päivänä _____ kuuta 20_____

Helsingissä 17.5.2018

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Martti Mölsä sin
varapuheenjohtaja Harri Jaskari kok
jäsen Harry Harkimo liik
jäsen Petri Honkonen kesk
jäsen Hannu Hoskonen kesk
jäsen Laura Huhtasaari ps
jäsen Lauri Ihalainen sd
jäsen Katri Kulmuni kesk
jäsen Eero Lehti kok
jäsen Johanna Ojala-Niemelä sd
jäsen Arto Pirttilahti kesk
jäsen Hanna Sarkkinen vas
jäsen Ville Skinnari sd
jäsen Antero Vartia vihr

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Teija Miller